

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 26 marca 2015 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Społeczeństwo informacyjne – Harmonizacja niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych – Artykuł 3 ust. 2 – Bezpośrednia transmisja rozgrywek sportowych w witrynie internetowej

W sprawie C-279/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Högsta domstolen (Szwecja) postanowieniem z dnia 15 maja 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 maja 2013 r., w postępowaniu:

C More Entertainment AB

przeciwko

Linusowi Sandbergowi,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: K. Jürimäe, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca) i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu C More Entertainment AB przez P. Bratta oraz S. Feinsilber, advokater,
- w imieniu L. Sandberga przez L. Häggströma, advokat,
- w imieniu rządu fińskiego przez S. Hartikainena, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Enegrena oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy C More Entertainment AB (zwaną dalej „C More Entertainment”) a Linusem Sandbergiem w przedmiocie umieszczenia przez niego w witrynie internetowej łączy, na które można kliknąć, umożliwiających internautom uzyskanie dostępu do bezpośredniej transmisji w innej witrynie internetowej meczów hokeju na lodzie bez konieczności uiszczenia kwoty pieniędzy żądanej przez operatora tej innej witryny.

Ramy prawne

Dyrektywa 2001/29

3 Motywy 1, 7, 20, 23, 9 i 25 dyrektywy 2001/29 stanowią:

„(1) Traktat [WE] przewiduje ustanowienie rynku wewnętrznego i instytucji systemu zapewniającego niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym. Do realizacji tych celów przyczynia się harmonizacja ustawodawstw państw członkowskich w zakresie praw autorskich i pokrewnych.

[...]

(7) Dlatego istniejące ramy prawa wspólnotowego odnoszące się do ochrony praw autorskich i pokrewnych powinny zostać dostosowane i uzupełnione w takim stopniu, jaki jest konieczny dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. W tym celu należy dostosować przepisy krajowe w zakresie praw autorskich i pokrewnych, które są zróżnicowane w poszczególnych państwach członkowskich lub powodują niepewność prawną utrudniającą sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego i prawidłowy rozwój społeczeństwa informacyjnego w Europie oraz należy unikać niezgodnych reakcji krajowych na rozwój technologiczny, natomiast nie należy usuwać lub zapobiegać powstawaniu różnic, które nie naruszają funkcjonowania rynku wewnętrznego.

[...]

(20) Niniejsza dyrektywa opiera się na zasadach i regułach już ustanowionych przez dyrektywy obowiązujące w tym obszarze, w szczególności w [dyrektywie Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 346, s. 61), zmienionej dyrektywą Rady 93/98/EWG z dnia 29 października 1993 r. (Dz.U. L 290, s. 9) (zwaną dalej „dyrektywą 92/100”)] i rozwija te zasady i reguły oraz umieszcza je w perspektywie społeczeństwa informacyjnego. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają przepisów wyżej wymienionych dyrektyw, chyba że niniejsza dyrektywa stanowi inaczej.

[...]

(23) Niniejsza dyrektywa powinna bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu. Prawo to należy rozumieć w szerszym znaczeniu, jako obejmujące każde udostępnianie utworu odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przekazywanie pochodzi. Prawo to obejmuje każdą publiczną transmisję lub retransmisję utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym nadawanie programów; prawo to nie powinno obejmować żadnych innych działań.

[...]

(25) Niepewność prawna dotycząca charakteru i poziomu ochrony czynności związanych z transmisją na żądanie, przy wykorzystaniu sieci, utworów chronionych prawem autorskim i przedmiotów objętych prawami pokrewnymi powinna być usunięta poprzez wprowadzenie zharmonizowanej ochrony na poziomie Wspólnoty. Należy jasno określić, że każdy podmiot praw autorskich uznany przez niniejszą dyrektywę ma wyłączne prawo do podawania do publicznej wiadomości utworów chronionych prawem autorskim lub każdego innego przedmiotu objętego ochroną, na drodze interaktywnej transmisji na żądanie. Takie interaktywne transmisje na żądanie charakteryzują się tym, że każdy może mieć do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

4 Artykuł 1 dyrektywy 2001/29, zatytułowany „Zakres”, stanowi w ust. 2:

„Poza przypadkami wymienionymi w art. 11 niniejsza dyrektywa pozostawia niezmienione przepisy wspólnotowe i w żaden sposób nie narusza tych przepisów dotyczących:

[...]

b) prawa najmu, prawa użyczenia i niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w dziedzinie własności intelektualnej;

[...]”.

5 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiejkolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

2. Państwa członkowskie powinny przewidzieć wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiejkolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:

[...]

d) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrważeń ich programów, niezależnie od tego, czy programy te są transmitowane przewodowo lub bezprzewodowo,

włączając drogę kablową lub satelitarną”.

Dyrektywa 2006/115/WE

6 Dyrektywa 92/100, obowiązująca w chwili przyjęcia dyrektywy 2001/29, została uchylona i zastąpiona dyrektywą 2006/115/CE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 376, s. 28). Dyrektywa 2006/115 kodyfikuje i powtarza, posługując się sformułowaniami analogicznymi do dyrektywy 92/100, przepisy tej ostatniej.

7 Zgodnie z motywem 16 dyrektywy 2006/115:

„Państwa członkowskie powinny być w stanie ustanowić [mieć możliwość ustanowienia] dalej sięgającą [sięgającej] ochronę [ochrony] praw właścicieli praw pokrewnych, niż określona w przepisach niniejszej dyrektywy w odniesieniu do nadawania oraz odtwarzania [udostępniania] publicznego”.

8 Artykuł 8 tej dyrektywy, zatytułowany „Nadawanie i odtwarzanie [udostępnianie] publiczne”, stanowi w ust. 3:

„Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego retransmitowania jej [ich] programów oraz publicznego odtwarzania [udostępniania] jej [ich] programów, jeśli to odtwarzanie [udostępnianie] następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą wstępu”.

9 Artykuł 12 dyrektywy 2006/115, zatytułowany „Stosunek między prawem autorskim a prawami pokrewnymi”, stanowi:

„Ochrona praw pokrewnych prawu autorskiemu zgodnie z niniejszą dyrektywą nie dotyczy i nie narusza w żaden sposób ochrony prawa autorskiego”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

10 C More Entertainment jest płatnym kanałem telewizyjnym, który między innymi odpłatnie przeprowadza w swojej witrynie internetowej bezpośrednie transmisje meczów hokeja na lodzie.

11 Jesienią 2007 r. C More Entertainment transmitowała we wspomnianej witrynie internetowej kilka meczów hokeja na lodzie, do których zainteresowane osoby mogły uzyskać dostęp, płacąc kwotę 89 koron szwedzkich (SEK) (około 9,70 EUR) za mecz.

12 L. Sandberg utworzył w swojej witrynie internetowej łącza umożliwiające obejście systemu pobierania opłat ustanowionego przez C More Entertainment. Za pośrednictwem tych łączy internauci mogli zatem uzyskać darmowo dostęp do transmisji dwóch meczów hokejowych przeprowadzonych przez C More Entertainment w dniach 20 października i 1 listopada 2007 r.

13 Przed pierwszym z tych meczów C More Entertainment zażądała telefonicznie od L. Sandberga usunięcia łączy, które ten umieścił w swojej witrynie, lecz bez powodzenia. Po

tym meczu C More Entertainment poinformowała pisemnie L. Sandberga, że w jej ocenie umieszczenie tych łączy naruszyło jej prawa.

14 Podczas transmisji drugiego z tych meczów C More Entertainment wprowadziła urządzenie techniczne, którego skutkiem było uniemożliwienie dostępu do tej transmisji za pośrednictwem łączy utworzonych przez L. Sandberga.

15 Przeciwno L. Sandbergowi wszczęto postępowanie przed Hudiksvalls tingsrätt (sądem pierwszej instancji w Hudiksvall) za naruszenie lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk [ustawy (1960:729) w sprawie własności literackiej i artystycznej]. W dniu 10 listopada 2010 r. zainteresowany został uznany za winnego naruszenia praw autorskich przysługujących według tego sądu C More Entertainment i został skazany na grzywny oraz zasądzone od niego odszkodowanie na rzecz tej spółki.

16 Zarówno L. Sandberg, jak i C More Entertainment wnieśli apelację od tego wyroku do Hovrätten för Nedre Norrland (sądu apelacyjnego dla południowego Norrland).

17 Decyzją z dnia 20 czerwca 2011 r. sąd ten uznał, że żadna część pracy komentatorów, kamerzystów i realizatorów transmisji meczów hokeja na lodzie, rozpatrywana oddzielnie lub łącznie, nie wykazuje oryginalności wymaganej przez lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk do tego, by być objętą ochroną prawa autorskiego. Następnie stwierdził on, że w odniesieniu do transmisji rozpatrywanych w postępowaniu głównym C More Entertainment przysługują nie prawa autorskie, lecz prawa pokrewne, które zostały naruszone. W rezultacie wspomniany sąd skazał L. Sandberga na grzywny wyższe niż w pierwszej instancji, lecz nieznacznie obniżył odszkodowanie przyznane C More Entertainment.

18 C More Entertainment wniosła środek odwoławczy od tego wyroku do Högsta domstolen (sądu najwyższego), żądając uznania, że jest podmiotem praw autorskich, i podwyższenia należnego jej odszkodowania.

19 Sąd ten uznał, że ani z brzmienia dyrektywy 2001/29, ani z orzecznictwa Trybunału nie wynika, by umieszczenie łączy hipertekstowego w witrynie internetowej stanowiło czynność publicznego udostępniania. Ponadto wspomniany sąd zauważył, że przewidziane w odnośnym ustawodawstwie krajowym prawa pokrewne są szersze niż prawa określone w art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29, gdyż w odróżnieniu od tego przepisu ochrona przyznana prawem szwedzkim nie ogranicza się do czynności podawania do wiadomości „na żądanie”. W tych okolicznościach Högsta domstolen postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pięcioma pytaniami prejudycjalnymi.

20 Pismem z dnia 26 marca 2014 r. sekretariat Trybunału przekazał Högsta domstolen kopię wyroku Svensson i in. (C-466/12, EU:C:2014:76), w ramach którego zostało rozpatrzonych kilka pytań dotyczących tego, czy umieszczanie w witrynie internetowej łączy, na które można kliknąć, może zostać uznane za czynność publicznego udostępniania, wzywając sąd ten do powiadomienia go, czy biorąc pod uwagę wydanie tego wyroku, zamierza podtrzymać swój wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

21 Orzeczeniem z dnia 20 października 2014 r. Högsta domstolen postanowił wycofać cztery pierwsze zadane pytania prejudycjalne, a podtrzymać tylko pytanie piąte, które

sformułowane jest następująco:

„Czy państwa członkowskie mogą przyznać podmiot[om] praw wyłączne prawo mające szerszy zakres, przewidując, że publiczne udostępnianie obejmuje inne czynności oprócz określonych w art. 3 ust. 2 dyrektywy [2001/29]?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

22 Z akt sprawy wynika, że postępowanie główne dotyczy udostępnienia w witrynie internetowej łączy umożliwiających internautom uzyskanie dostępu w witrynie organizacji nadawczej do programów transmitujących bezpośrednio mecze hokeja na lodzie bez konieczności uiszczenia kwoty pieniężnej wymaganej przez tego nadawcę do uzyskania dostępu. W tych okolicznościach trzeba uznać, iż pytanie zadane przez sąd odsyłający dotyczy w istocie tego, czy art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu rozszerzającemu wyłączne prawo organizacji radiowych i telewizyjnych, o których mowa w tym art. 3 ust. 2 lit. d), w odniesieniu do czynności publicznego udostępniania, którymi mogłyby być transmisje rozgrywek sportowych przeprowadzane bezpośrednio w Internecie, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym.

23 Przede wszystkim należy zauważyć, że zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2001/29 państwa członkowskie powinny przyznać organizacjom radiowym i telewizyjnym wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania odnośnie do jakiegokolwiek podawania do publicznej wiadomości utrwałenia ich programów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

24 W pierwszej kolejności, jak wynika z brzmienia art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a w szczególności ze sformułowania „jakiegokolwiek publiczne udostępnianie [...], włączając podawanie do publicznej wiadomości”, pojęcie „podawania do publicznej wiadomości”, także użyte w art. 3 ust. 2 tej dyrektywy, jest objęte szerszym pojęciem „publicznego udostępniania”.

25 W drugiej kolejności z art. 3 ust. 2 wspomnianej dyrektywy wynika, że aby zostać uznanym za „czynność podawania do publicznej wiadomości” w rozumieniu tego przepisu, czynność musi łącznie spełniać dwie przesłanki określone w tym przepisie, mianowicie umożliwiać zainteresowanym osobom dostęp do rozpatrywanego przedmiotu objętego ochroną zarówno w wybranym przez siebie miejscu, jak i czasie.

26 Jak wynika bowiem z uzasadnienia projektu dyrektywy Komisji z dnia 10 grudnia 1997 r. [COM(97) 628], który zaowocował przyjęciem dyrektywy 2001/29, co potwierdza motyw 25 tej dyrektywy, pojęcie „podawania do publicznej wiadomości” w rozumieniu art. 3 tej dyrektywy dotyczy „interaktywnych transmisji na żądanie”, które charakteryzują się właśnie tym, że każdy może mieć do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie (zob. podobnie wyrok SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 59).

27 Nie jest zaś tak w przypadku programów nadawanych bezpośrednio w Internecie, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym.

28 Sąd odsyłający zastanawia się jednakże, czy art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29 należy rozumieć w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie przyznawały organizacjom radiowym i telewizyjnym, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. d),

wylączone prawo również w odniesieniu do czynności, które – jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym – można by uznać za „czynności podawania do publicznej wiadomości”, lecz które nie stanowią czynności publicznego udostępniania utrwałych ich programów dokonywanych w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

29 W tym względzie, jak wynika z motywu 7 dyrektywy 2001/29, cel, do którego ona dąży, zasadza się na harmonizacji praw autorskich i pokrewnych wyłącznie w takim stopniu, jaki jest konieczny dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Z motywu tego wynika bowiem, że wspomniana dyrektywa nie ma na celu usunięcia lub zapobiegania powstawaniu różnic między ustawodawstwami krajowymi, które nie naruszają funkcjonowania rynku wewnętrznego. Zatem, jak zresztą wynika to również z tytułu samej dyrektywy, prawodawca Unii dokonał tylko częściowej harmonizacji praw autorskich i pokrewnych.

30 Z motywów 23 i 25 tej dyrektywy wynika zaś, że prawodawca Unii zamierzał, po pierwsze, bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu, a po drugie, usunąć niepewność prawną dotyczącą charakteru i poziomu ochrony czynności związanych z transmisją na żądanie oraz wprowadzić zharmonizowaną ochronę na poziomie Unii Europejskiej dla tego rodzaju czynności.

31 Natomiast ani art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29, ani żaden inny jej przepis nie wskazuje, by prawodawca Unii zamierzał zharmonizować ewentualne różnice między ustawodawstwami krajowymi, a w rezultacie zapobiec im lub znieść je w odniesieniu do charakteru i zakresu ochrony, którą państwa członkowskie mogłyby przyznać podmiotom praw wymienionym w art. 3 ust. 2 lit. d) w odniesieniu do pewnych czynności, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, niewskazanych wyraźnie w tym ostatnim przepisie.

32 Ponadto według motywu 20 dyrektywy 2001/29 opiera się ona na zasadach i regułach już ustanowionych przez dyrektywy obowiązujące w dziedzinie własności intelektualnej, takie jak dyrektywa 92/100 (zob. wyrok *Football Association Premier League i in.*, C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 187).

33 Z motywu 16 dyrektywy 2006/115, która zastąpiła dyrektywę 92/100, wynika bowiem, że państwom członkowskim powinno się przyznać możliwość ustanowienia dalej sięgającej ochrony praw właścicieli praw pokrewnych niż określona w przepisach dyrektywy 2006/115 w odniesieniu do nadawania oraz udostępniania publicznego.

34 Artykuł 8 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Nadawanie i odtwarzanie [udostępnianie] publiczne”, stanowi w ust. 3 w szczególności, że państwa członkowskie powinny ustanowić na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego retransmitowania ich programów oraz publicznego udostępniania ich programów, jeśli to udostępnianie następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą wstępu.

35 Zatem należy stwierdzić, że dyrektywa 2006/115 przyznaje państwom członkowskim możliwość ustanowienia w odniesieniu do nadawania oraz udostępniania publicznego programów dokonywanego przez organizacje nadawcze dalej sięgającej ochrony niż ta, która powinna zostać wprowadzona zgodnie z art. 8 ust. 3 tej dyrektywy. Możliwość taka oznacza, że państwa członkowskie mogą przyznać organizacjom nadawczym wyłączne prawo

zezwalania lub zakazywania czynności publicznego udostępniania ich programów dokonywanych na warunkach, które różnią się od przewidzianych w tym art. 8 ust. 3, a w szczególności programów, do których osoby postronne mają dostęp w wybranym przez siebie miejscu, przy czym prawo takie – jak przewiduje to art. 12 dyrektywy 2006/115 – nie może naruszać w żaden sposób ochrony prawa autorskiego.

36 Wynika z tego, że art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że nie narusza on tej – uznanej w art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 w związku z motywem 16 tejże dyrektywy – możliwości przyznawania organizacjom nadawczym wyłączonego prawa zezwalania lub zakazywania czynności publicznego udostępniania ich programów, pod warunkiem że taka ochrona nie narusza ochrony prawa autorskiego.

37 W świetle wszystkich poprzedzających rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu rozszerzającemu wyłączne prawo organizacji radiowych i telewizyjnych, o których mowa w tym art. 3 ust. 2 lit. d), w odniesieniu do czynności publicznego udostępniania, którymi mogłyby być transmisje rozgrywek sportowych przeprowadzane bezpośrednio w Internecie, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, pod warunkiem że takie rozszerzenie nie narusza ochrony prawa autorskiego.

W przedmiocie kosztów

38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu rozszerzającemu wyłączne prawo organizacji radiowych i telewizyjnych, o których mowa w tym art. 3 ust. 2 lit. d), w odniesieniu do czynności publicznego udostępniania, którymi mogłyby być transmisje rozgrywek sportowych przeprowadzane bezpośrednio w Internecie, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, pod warunkiem że takie rozszerzenie nie narusza ochrony prawa autorskiego.

Podpisy

* Język postępowania: szwedzki.

© Unia Europejska , <http://eur-lex.europa.eu/>